

Economie in de lift

Gemiddeld was het saldo van de Koeien & Kansen-bedrijven in 2010 maar iets lager dan dat van het gemiddelde Nederlandse melkveebedrijf, ondanks een fors hogere intensiteit. De kasstroom ligt 1,10 euro per 100 kg melk hoger. Het economisch resultaat is in 2010 fors verbeterd in vergelijking met 2009, vooral door hogere melkopbrengsten. De vijf 'nieuwe' bedrijven die in 2010 onderdeel werden van Koeien & Kansen, maken wat betreft economische resultaten een sterke eerste indruk.

Gerben Doornewaard
LEI Wageningen UR

Michel de Haan
Wageningen UR Livestock Research

In het project Koeien & Kansen (K&K) werken melkveehouders en onderzoekers samen aan het verbeteren van de milieuprestaties van melkveebedrijven op een economisch zo aantrekkelijk mogelijke manier. De focus van het project lag tot en met 2009 vooral op mest- en mineralenmanagement. Vanaf 2010 krijgen vooral de gasvormige emissies extra aandacht, waarbij stikstof en fosfaat niet worden vergeten. Dit artikel laat de economische prestaties van de K&K-bedrijven in 2010 zien. Hierbij worden de resultaten van de K&K-bedrijven vergeleken met de resultaten van het gemiddelde Nederlandse melkveebedrijf. Daarnaast wordt een vergelijking gemaakt tussen de behaalde economische resultaten in 2010 en 2009.

Groter en hogere producties

Tabel 1 laat zien dat de 16 K&K-bedrijven

gemiddeld bijna 62 hectare cultuurgrond hebben in 2010 en ruim een miljoen kg melk produceren. Gemiddeld is de melkproductie per hectare daarmee hoog: bijna 19.000 kg. De K&K-bedrijven zijn groter dan het gemiddelde Nederlandse melkveebedrijf wat betreft oppervlakte cultuurgrond (+ 12,7 hectare) en met name wat betreft de totale melkproductie (+ 391.000 kg melk). De melkproductie per hectare voedergras is bijna 5.000 kg melk hoger op de K&K-bedrijven. De bedrijfsopzet van K&K-bedrijven wijkt dus af van die van het Nederlands gemiddelde.

Behalve een hoge melkproductie per hectare, ligt ook de melkproductie per koe op K&K-bedrijven op een hoog niveau met gemiddeld bijna 8.800 kg melk per koe (ruim 600 kg per koe meer dan gemiddeld in Nederland).

Iets lager saldo

Uit tabel 2 blijkt dat de K&K-bedrijven met een

FLINK HOGER SALDO

In 2010 ligt het saldo op de K&K-bedrijven ruim tien euro per 100 kg melk hoger dan in 2009.

Foto: Twan Wiermans

saldo van 34,01 euro per 100 kg melk iets lager zitten dan het Nederlands gemiddelde van 34,32 euro per 100 kg melk. Gezien de fors hogere intensiteit op de K&K-bedrijven mag dit een goede prestatie genoemd worden. De K&K-bedrijven realiseren hogere opbrengsten voor melk en zuivel, maar lagere voor omzet en aanwas en met name overige opbrengsten. Dat laatste zal onder meer komen doordat de K&K-bedrijven meer dan het gemiddelde Nederlandse melkveebedrijf gericht zijn op alleen melkproductie, en daardoor in verhouding minder aan grond gerelateerde opbrengsten en overige opbrengsten hebben per 100 kg melk. Ook zal de bedrijfstoelage, die onderdeel uitmaakt van de overige opbrengsten, op K&K-bedrijven waarschijnlijk lager zijn per kg 100 kg melk, doordat de bedrijven na het jaar waarin de melkpremie in de bedrijfstoelage is opgenomen in verhouding meer zullen zijn gegroeid in totale melkproductie.

De toegerekende kosten liggen met 13,69 euro per 100 kg melk 0,61 euro lager dan op het gemiddelde Nederlands melkveebedrijf. De

voerkosten zijn met 8,72 euro per 100 kg melk 0,55 euro hoger dan op het gemiddelde Nederlandse melkveebedrijf. Gezien de fors hogere intensiteit is dat zeker niet slecht. De meststofkosten liggen met 0,61 euro per 100 kg melk 0,33 euro lager dan op het gemiddelde Nederlandse melkveebedrijf, maar bij deze kostenpost werkt de hoge intensiteit juist weer in het voordeel van de K&K-bedrijven.

Hogere kasstroom

De totale niet-toegerekende kosten liggen met 22,35 euro per 100 kg melk 1,12 euro lager dan op het gemiddelde melkveebedrijf. De grootstewinst wordt gerealiseerd bij de kosten voor machines, werktuigen en installaties (-0,66 euro per 100 kg melk). De kosten voor werk door derden zijn juist weer wat hoger op K&K-bedrijven. Hieruit blijkt dat de K&K-bedrijven er gemiddeld genomen vaker voor kiezen om werk in loonwerk uit te laten voeren. Ook dit wijst wederom op de sterke focus die de bedrijven leggen op alleen melk produceren. Uit tabel 3 blijkt dat het iets lagere saldo (-0,31

euro), de lagere niet-toegerekende kosten (-1,12 euro per 100 kg melk) en iets meer betaalde rente (+0,09) uiteindelijk een wat hoger inkomen uit bedrijf tot gevolg hebben op de K&K-bedrijven, namelijk 6,88 euro per 100 kg melk tegenover 6,16 euro op het gemiddelde Nederlandse bedrijf. Door hogere afschrijvingen op K&K-bedrijven is het verschil in kasstroom nog wat groter, namelijk 17,20 euro op K&K-bedrijven tegenover 16,10 euro op het gemiddelde Nederlandse bedrijf.

De kasstroom geeft aan hoeveel geld er beschikbaar is voor gezinsbestedingen, aflossing, belasting en (vervangings)investeringen. Per 100 kg melk hebben K&K-bedrijven een hogere kasstroom. Op bedrijfsniveau werkt dit nog meer door gezien de grotere totale melkproductie op

Tabel 1				
Bedrijfsstructuur en technische resultaten op K&K-bedrijven en op het gemiddelde Nederlandse melkveebedrijf in 2010.				
		K&K	Ned.	Verschil
Cultuurgrond	(ha)	61,6	48,9	+12,7
Voedergrassen	(ha)	60,6	47,6	+12,9
Marktbaar gewassen	(ha)	1,0	1,1	-0,1
Totale melkproductiebedrijf	(kg*1000)	1.061	670	+391
Intensiteit	kg melk/ha voed.gewas* 1000	18,8	14,1	+4,8
Melk/koe	(kg)	8.786	8.177	+609
Vetgehalte	(%)	4,41	4,40	+0,01
Eiwitgehalte	(%)	3,49	3,53	-0,04

Bron: Bedrijven InformatieNet (LEI)

Tabel 2				
Saldo op K&K-bedrijven en op het gemiddelde Nederlandse melkveebedrijf in 2010 (in euro per 100 kg melk).				
	K&K	Ned.	Verschil	
Totale opbrengsten (a)	47,70	48,62	-0,93	
• Waarvan melk en zuivel	36,77	36,21	+0,56	
• Waarvan omzet en aanwas rundvee	2,58	3,00	-0,42	
• Waarvan overig	8,35	9,41	-1,07	
Totale toegerekende kosten dieren en gewassen (b)	13,69	14,30	-0,61	
• Waarvan veevoer	8,72	8,17	+0,55	
• Waarvan meststoffen	0,61	0,94	-0,33	
Saldo bedrijf (c=a-b)	34,01	34,32	-0,31	

Bron: Bedrijven InformatieNet (LEI)

K&K-bedrijven. De K&K-bedrijven realiseren een kasstroom van bijna 180.000 euro; op het gemiddelde Nederlandse melkveebedrijf bedraagt die bijna 108.000 euro. Op K&K-bedrijven is dus meer geld beschikbaar voor gezinsbestedingen, aflossing, belasting en (vervangings)investeringen, maar zal bijvoorbeeld de aflossingverplichting ook hoger zijn.

Uit het dal van 2009

In tabel 4 is een vergelijking gemaakt tussen de in 2010 en in 2009 behaalde economische resultaten op K&K-bedrijven. De cijfers hebben betrekking op alleen de 11 K&K-bedrijven die in zowel 2009 als 2010 deel uitmaakten van het project. In 2010 zijn namelijk vijf nieuwe melkveehouders in het project gekomen en van vijf anderen is afscheid genomen.

Tabel 4 laat zien dat het saldo in 2010 ruim 10 euro per 100 kg melk hoger ligt dan in 2009.

Dit is vooral het gevolg van de hogere melkprijs in 2010 in vergelijking met die van het 'magere' jaar 2009. Het inkomen uit bedrijf en de kasstroom liggen respectievelijk 8,96 en 9,71 euro per 100 kg melk hoger in 2010. Op bedrijfsniveau gaat het om verbeteringen van respectievelijk 91.000 en 102.000 euro. De hogere kasstroom in 2010 komt goed van pas om achterstallige aflossingen en uitgestelde vervangingsinvesteringen van 2009 van te bekostigen.

De oplettende lezer heeft mogelijk al gezien dat de twee gemiddelden voor K&K in 2010, in tabel 3 gebaseerd op alle 16 bedrijven en in tabel 4 op alleen die 11 bedrijven die in zowel 2009 als 2010 deelnamen aan het project, best van elkaar verschillen. Het gemiddelde resultaat van de 16 bedrijven is beter dan het gemiddelde van de 11 K&K-bedrijven. Dit geeft dus aan dat de 5 nieuwe bedrijven een positieve invloed hebben op het gemiddelde van de gehele groep

K&K-bedrijven en dat de 5 nieuwe bedrijven economisch gezien erg goed presteren. Het is dus interessant om nader in te zoomen op deze 5 nieuwe bedrijven, om te kijken welke resultaten er worden behaald en vooral ook welke ondernemerskeuzes daar achter zitten. In een volgend nummer van V-focus wordt ingezoomd op een van de bedrijven.

Tabel 3

Niet-toegerekende kosten, productieresultaat, inkomen uit bedrijf en kasstroom op K&K-bedrijven en op het gemiddelde Nederlandse melkveebedrijf in 2010 (in euro per 100 kg melk).

	K&K	Ned.	Vershil
Totale niet-toegerekende kosten (d)	22,35	23,47	-1,12
• Waarvan betaalde arbeid	0,60	0,71	-0,11
• Waarvan werk door derden	2,76	2,42	+0,34
• Waarvan machines, werktuigen en installaties	6,04	6,70	-0,66
• Waarvan grond en gebouwen	6,79	6,58	+0,20
• Waarvan immateriële activa (o.a. quotum)	3,14	3,46	-0,32
Saldo bedrijf (c=a-b)	34,01	34,32	-0,31
Productieresultaat (e=c - d)	11,66	10,86	+0,81
Betaalde rente (f)	4,79	4,70	+0,09
Inkomen uit bedrijf (g=e - f)	6,88	6,16	+0,72
Afschrijvingen (h)	10,32	9,94	+0,39
Kasstroom (g+h)	17,20	16,10	+1,10

Bron: Bedrijven InformatieNet (LEI)

Tabel 4

Saldo bedrijf, productieresultaat, inkomen uit bedrijf en kasstroom op 11 K&K-bedrijven in 2010 en 2009 (in euro per 100 kg melk).

	K&K 2010 (11 bedrijven)	K&K 2009 (11 bedrijven)	Vershil
Saldo bedrijf	33,77	23,66	10,12
Productieresultaat	9,49	0,57	8,92
Betaalde rente	5,44	5,48	-0,04
Inkomen uit bedrijf	4,05	-4,91	8,96
Afschrijvingen	11,16	10,40	0,75
Kasstroom	15,21	5,50	9,71

Bron: Bedrijven InformatieNet (LEI)

CONCLUSIE

- De K&K-bedrijven zijn groter van omvang in hectares en totale melkproductie op bedrijfsniveau en produceren meer kilogrammen melk per hectare en per koe. De bedrijfsopzet op K&K-bedrijven wijkt hiermee af van het Nederlands gemiddelde.
- De K&K-bedrijven doen het in 2010 economisch gezien goed. Het saldo per 100 kg melk is ondanks een fors hogere intensiteit maar iets lager dan dat van het gemiddelde Nederlandse melkveebedrijf. Het inkomen uit bedrijf en de kasstroom zijn hoger.
- Het inkomen en de kasstroom zijn op K&K-bedrijven fors hoger in 2010 in vergelijking met 2009. Dat heeft vooral te maken met de fors hogere melkprijs in 2010 ten opzichte van het 'magere' jaar 2009.
- De vijf 'nieuwe' K&K-bedrijven hebben een positieve invloed op het gemiddelde economische resultaat van alle K&K-bedrijven en presteren economisch gezien dus erg goed.